

**Professionalitet –
skolans viktigaste
fråga? Eller – vad
bör vi göra för att
stöda såväl
profession som
professionalitet?**

**Björn Åstrand
Tylösand
Skolledarkonferens
29 september 2017**

**“We have heard a lot of inspirational teachers and
superb schools.
But excellent school *systems* are rarities.”**

D Kirp,
Improbable Scholars.
The Rebirth of A Great American School System
and A Strategy For America's Schools (2013)
p.74

Hargreaves on the misplaced focus on individual-teacher-quality:

The “...main point is not the individual teacher, for the better of worse, here and there, that counts, but rather how you maximize the cumulative effect of many many teachers over time for each and every student. Students do well because they have a series of very good teachers – not by chance, by by design. In other words, you have to transform the entire profession – not just the bottom 20% and top 20% but the whole 100%.”

Hargreaves, A. & Fullan, M.
*Professional Capital. Transforming
Teaching in Every School.*
Routledge, 2012, p.15-16

Linda Darling-Hammond (1995):

“Teachers learn by doing, reading, and reflecting (just as students do); by collaborating with other teachers; by looking closely at students and their work; and by sharing what they see.”

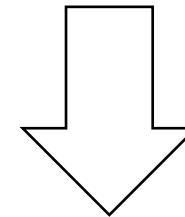
Policies That Support Professional Development in an Era of Reform,”
Linda Darling-Hammond and Milbrey W. McLaughlin.
Phi Delta Kappan 76, no. 8 (April 1995): 597-604.

Skolkommission

Samling för skolan –
*Nationell strategi för kunskap och
likvärdighet*

Nationell samling för läraryrket

Utredningen. Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner U2016:06

Delbetänkande (juni 2017):

Utbildning, undervisning och ledning
– reformvård till stöd för en bättre skola

Slutbetänkande på G...

”En särskild utredare ska lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag och bl.a. se över behörighets- och legitimationsreglerna.”

Utredaren ska:

- se över och vid behov lämna förslag på justeringar av legitimations- och behörighetsreglerna,
- se över hur lärare och förskollärare kan stärkas i sin profession, bl.a. hur en god introduktion i lärar- och förskolläraryrkena kan säkras,
- se över vissa examina,
- se över karriärvägsreformen,
- se över lärares, rektorers och förskolechefer administrativa arbetsbörda,
- utreda om förskolechefer i förskolan ska benämnas rektorer i skollagen

Slutbetänkande kommer om:

Stärka lärare, förskollärare &
skolledare i sin profession

Se över lärares & skolledares
administrativa arbetsbörda

Se över karriärvägsreformen

Se över vissa examina

Utveckling av professionsprogram

Strategier för lärarförsörjningen (Inkl. annan kompetensförsörjning)

Stärka förskollärare, lärare & skollädaare i sin profession	Se över lärares & skollädares administrativa arbetsbörda
Se över karriärvägsreformen	Se över vissa examina

Approach:

- *Lärares och skolledares arbetsuppgifter måste betraktas under tryck av både lärarbrist och stora utvecklingsbehov
- *Professionsprogrammet ses som en samlad **strategisk modell** för att öka skolprofessionernas attraktivitet samt för att:
 - främja lärares och skolledares professionella utveckling
 - skapa generella förutsättningar för kapacitetsbyggande i skolväsendet
 - stärka undervisningen och därmed elevers lärande
 - ökade möjligheter att utveckla och allokera kompetens där de behövs mest
- ***Reformvård före reform**
- *Dagens situation av stora utmaningar bör ses som ett tillfälle för **förnyelse och utveckling**

Vad är då ett professionsprogram?
Vad är dess konstituerande element?
Vad är de bärande tankarna?

En påminnelse - främsta framgångsfaktorn för
skolreformer:

"...by teachers, for teachers, and with teachers..."

A Hargreaves & M Fullan (2012)
Professional Capital. Transforming Teaching in Every School

"Systemfel" (utöver allmän brist på kvalitativ fortbildning och förutsägbara utvecklingsmöjligheter...):

- Nya lärare får inte tillräckligt stöd för sin utveckling**
- Inget säkerställer att lärarstuderande (och nyexade) leds in i yrket av de skickligaste lärarna.**
- Det saknas modeller för dokumentation, erkännande av och tillvaratagande av erfarenhet och kompetens.**
- Karriärriktningen går bort från svåra undervisningsutmaningar**
- Högskolan dränerar skolan på skickliga lärare – men ger inte dessa lärare utvecklingsmöjligheter**
- Modeller för att förse lärarutbildningarna med avancerad aktuell och beprövad erfarenhet.**
- Inga mekanismer säkerställer forskningsutveckling utifrån skolans behov och som ger kraftfulla bidrag till utvecklingen av skolans möjlighet att verka på vetenskaplig grund.**
- mfl.**

Professionsprogram för lärare och skolledare : Vad kännetecknar då en profession?

- en lång och kvalificerad utbildning
- en sanktionerad examen/legitimation
- relativt stor autonomi i "sin yrkesverksamhet"
- kontroll av och utveckling av professionens kunskapsområde
- kollegial bedömning
- allmänhetens tilltro

Jfr, Talcott Parson, (1968) "Professions"
International encyclopedia of the social sciences
(s.536ff)

En helhet av att:

Utöva yrket – Undervisa i yrket – Utveckla yrket

Utveckling av kompetens

Erkännande av kompetens

Användning av kompetens

"Form"

"Innehåll"

"Val & flexibilitet"

Utveckling av kompetens

Genom introduktionsperiod /utbildning samt aktiviteterna:
 -Kurs
 -Kollegialt lärande
 -Projekt
 (bygga vidare på exv. Lärarlyftet & Ma-lyftet)

Inom områden som (utvecklingsspår):
 -Undervisning
 -Ledarskap
 -Specialisering (ämne mm)

-Lärare väljer spår efter intro samt aktivitet
 -Innehåll i aktiviteterna inom respektive spår utvecklas utifrån lokala behov och nationella prioriteringar
 -valfritt hur man deltar men inte *att* delta

Erkännande av kompetens

-Legitimation som bas + 2-4 nivåer
 -Kalla kriterier i kombination med bedömning
 -bedömning inom professionen (kollegialt men ej lokalt)
 -nationella/regionala boards
 (bygga vidare på kriterier i lärarlönelyftet)

Bedömning sker utifrån nationellt fastställda kvalifikationsbeskrivningar (nivå- och spårspecifika)

Sker efter intro primärt utifrån lärares önskemål
 -tempo
 -nivå

Användning av kompetens

Erkänd kompetensnivå ger tillträde till skilda anställningsformer (exv.):
 -Novice, Advanced beginner, Competent performer, Proficient performer & Expert performer*
 (bygga vidare på Karriärstegsreformen)

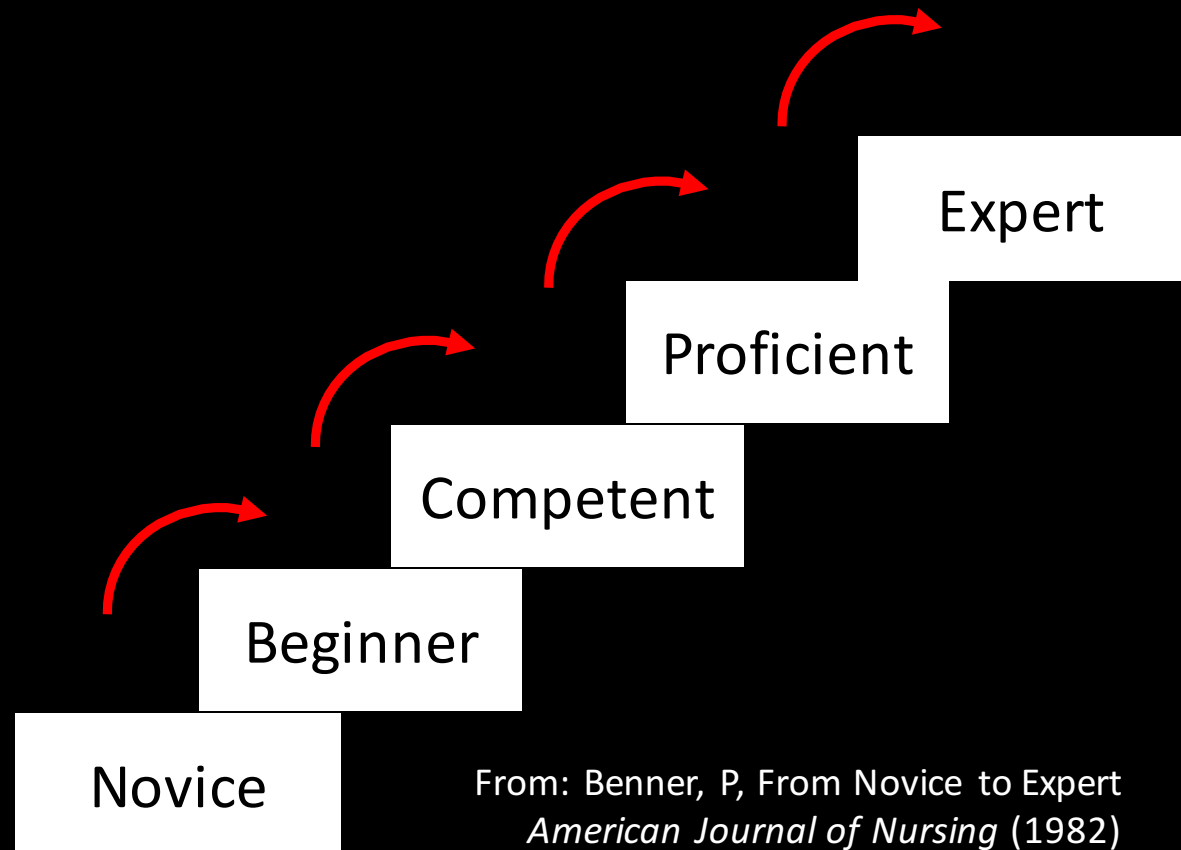
Anställningar blir mer precisa men utgår från leg/behörighet:
 -nivå
 -spår

-Lärare kan söka sig till anställningar med särskilda profiler/krav/nivåer
 -Skolledare kan utlysa särskilda anställningar utifrån behov, exv. att till svåra undervisningsutmaningar koppla högre lärarkompetens

Vad kan vi lära av forskning om hur expertis utvecklas ?

(Dreyfus & Dreyfus Model of skill acquisition, 1980)

"A competent nurse and a proficient nurse will not approach or solve a clinical situation in the same way."

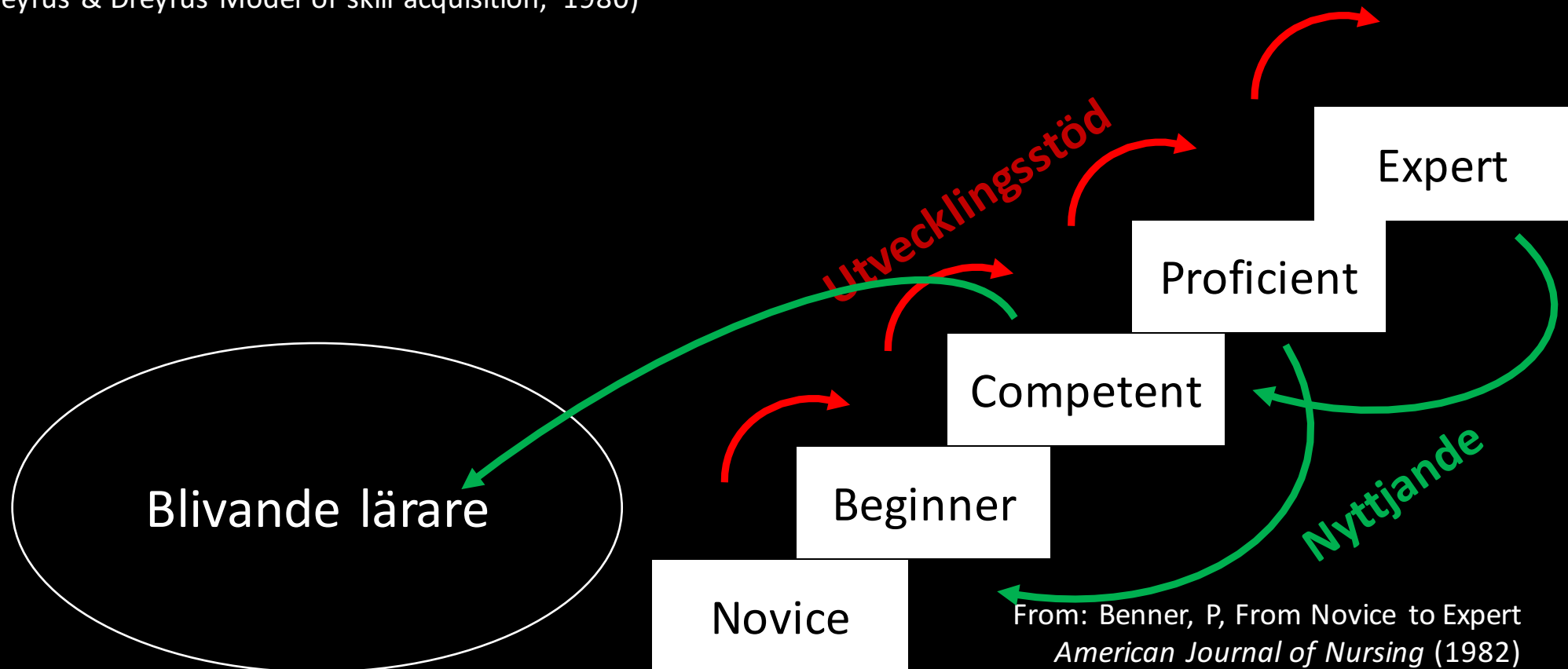

From: Benner, P, From Novice to Expert
American Journal of Nursing (1982)

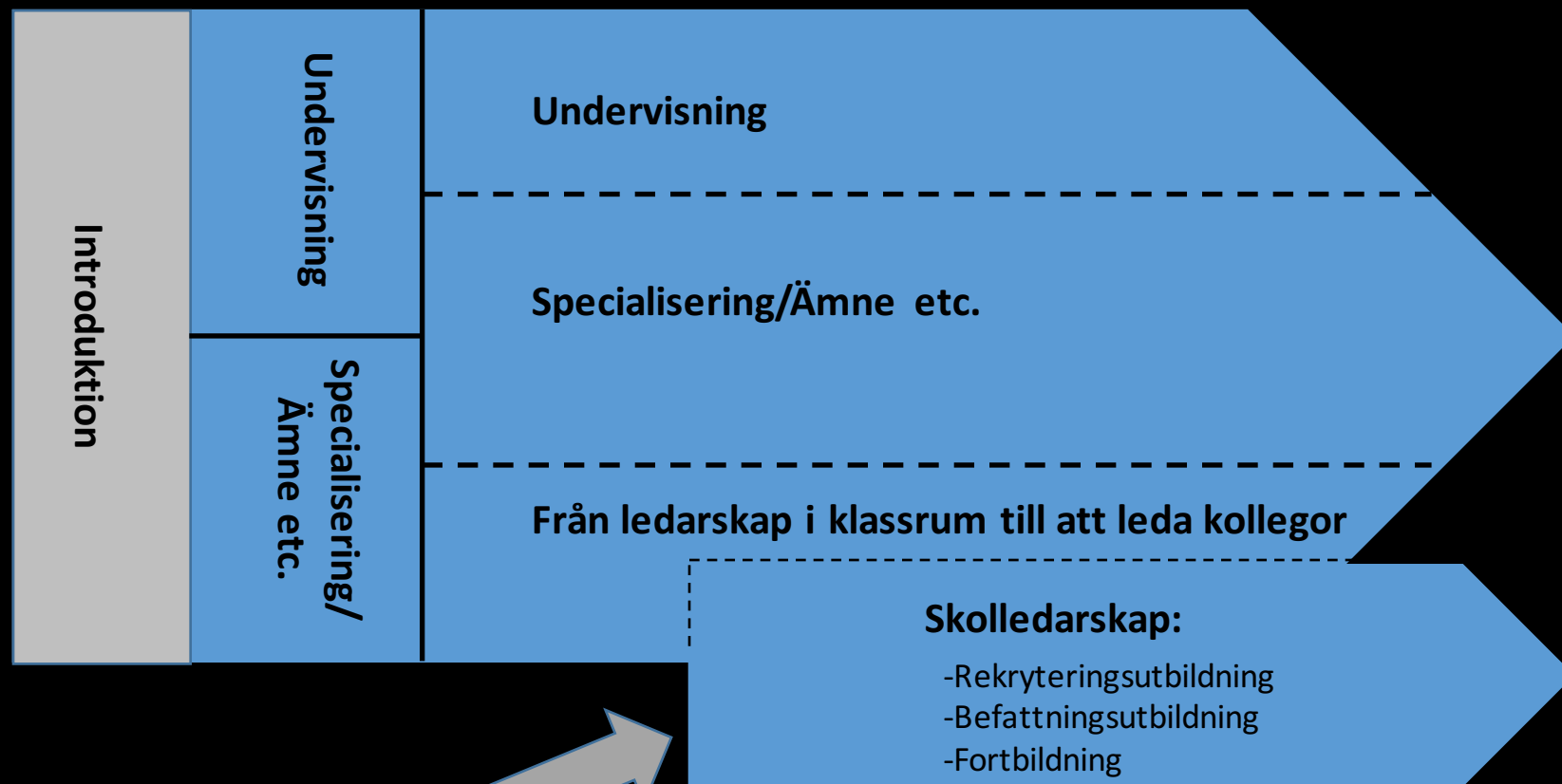
Vad kan vi lära av forskning om hur expertis utvecklas ?

(Dreyfus & Dreyfus Model of skill acquisition, 1980)

"A competent nurse and a proficient nurse will not approach or solve a clinical situation in the same way."

Skiss: professionsprogrammets möjliga utvecklingsstöd:

Alternativ ingång -
skolledning

Varför är det så viktigt att lärare och förskollärare har möjlighet till ett karriärlångt lärande ?

Därför att:

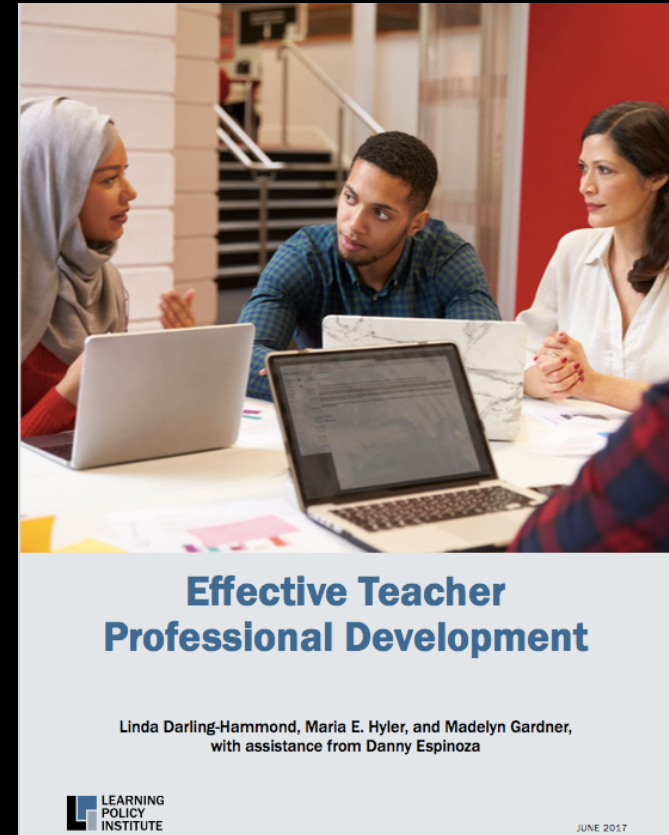
- med stöd stannar fler nya lärare**
- med stöd når fler lärare högre skicklighet fortare**
- väldesignad stöd för lärares utveckling påverkar elevernas lärande positivt**

Seven characteristics of effective* professional development:

1. Is content focused
2. Incorporates active learning utilizing adult learning theory
3. Supports collaboration, typically in job-embedded contexts
4. Uses models and modeling of effective practice
5. Provides coaching and expert support
6. Offers opportunities for feedback and reflection
7. Is of sustained duration

*"This paper reviews 35 methodologically rigorous studies that have demonstrated a positive link between teacher professional development, teaching practices, and student outcomes."

Lee Shulman, Stanford University and Carnegie Foundation, stresses that:

"All professions are characterized by the following attributes:

- the obligation of service to others, as in 'calling';
- understanding of a scholarly or theoretical kind;
- a domain of skilled performance of practice;
- the exercise of judgment under conditions of unavoidable uncertainty;
- the need for learning from experience as theory and practice interact; and
- a professional community to monitor quality and aggregate knowledge."

These characteristics defines "the challenge of educating professionals."

Shulman, L. S. (1998),

Theory, Practice and the Education of Professionals
The Elementary School Journal, vol 98, no 5. (p.516)

Etableringen av professionsprogram ändrar spelplanen för:

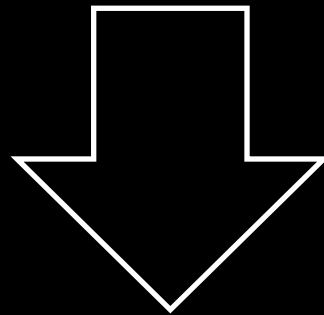
- **Grundläggande utbildning av lärare och skolledare**
- **Lärarskicklighet och undervisningskonst**
- **Lärares, rektorers och ytterst skolans möjligheter att svara mot utmaning**
- **Kunskapsutveckling, forskning och samverkan mellan skola och högskola**

Professionsprogrammets kärna:

- **Att ta utgångspunkt i professionens och den professionelles strävanden**
- **Transparens och förutsägbarhet vad gäller kompetensutveckling, erkännande av kompetens och tjänstestrukturer ses som avgörande faktorer för att skapa professionell samverkan för utveckling**
- **Stötta, vårda och hedra expertis och skicklighet**
- **Tilltro, tillit och förväntningar på professionen**

”Political leaders capitalize on the public’s concern about their schools, often overstating problems to mobilize support for their solutions while underestimating what teachers and principals have to do to make them work.”

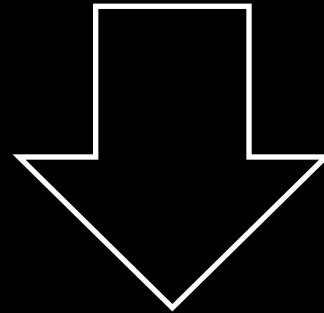

Stärkta skolprofessioner

Cuban, L. & Davies J
*Cutting Through the Hype—
The Essential Guide to School Reform*
(2010)

”Educational reformers may have wanted to wipe institutional slate clean and start again, but that has rarely happened. Instead, reforms have tended to layer, one on top of another.”

Tyack, D & Cuban L, (1995)
*Tinkering Toward Utopia - A Century of
Public School Reform,*

Reformvård

Är professionalitet skolans viktigaste fråga? Ett svar från min sida skulle vara.

Ja, därför att allt vi gör i skolan bygger på att kloka människor tar ansvar. Själva poängen med professioner är att hantera ansvar vars komplexitet gör att man inte kan agera enligt ett protokoll utan på basis av god utbildning, övergripande regelverk, etiska och professionella koder i kombination med gott omdöme.

- Vi har en unik möjlighet i vår tid till utveckling. Det tals om kris – och då är det tid att tänka och agera klokt för förnyelse.
- Vi ska ta vara på den positiva utveckling som sker genom att addera en ökad systematik.
- Vi har att ge förskollärare, lärare och skolledare bättre förutsättningar.
- Vi ska tillsammans med skolprofessionerna utveckla och sjösätta ett professionsprogram, en funktion till stöd för kunskap, kompetens, yrkesskicklighet.
- Vi ska undanröja de hinder för lärares systematiska samverkan som utvecklats genom att skapa transparens, förutsägbarhet och legitimitet
- Sammantaget handlar det om såväl enskild utveckling som utveckling av hela systemets förmåga.

**“We have heard a lot of inspirational teachers and
superb schools.
But excellent school *systems* are rarities.”**

D Kirp,
Improbable Scholars.
The Rebirth of A Great American School System
and A Strategy For America's Schools (2013)
p.74